

SİYASİ ANALİZ

Tunus'ta Gerçekleşen 18. Frankofon Zirvesi

H.04 Cumade'l Ūlâ 1444 / M.28 Kasım 2022

Hizb-ut Tahrir

Siyasi Analiz

Tunus'ta Gerçekleşen 18. Frankofon Zirvesi

19-20 Kasım 2022 tarihlerinde Tunus'ta Frankofon Örgütü'nün 18. Zirvesi düzenlendi. Zirvede Tunus Cumhurbaşkanı açılış konuşmasını Fransızca yaptı. Peki, bu örgüt ne anlama geliyor ve kime hizmet ediyor? Bu zirvenin Tunus Cumhurbaşkanı Kais Said ve Fransa ile ilişkisi açısından önemi nedir? Bu, İngiltere'nin Tunus'taki etkisinin tamamen sona erdiği anlamına mı geliyor? Cezayir, Frankofon Örgütü üyesi olduğu halde neden konferansa katılmadı?

Konunun açıklığa kavuşması için aşağıdaki hususlara bir göz atacağız:

1- Uluslararası Frankofon Örgütü anlamına gelen Frankofoni, 88 daimi ve bir gözlemci üyeden oluşmaktadır. Merkezi, Fransa'nın başkenti Paris'te bulunmaktadır ve 1986'dan beri her iki yılda bir zirve düzenlemektedir. Üyeleri arasında, özelde Afrika'daki eski Fransız kolonileri, genelde ise diğer ülkeler ile Fransızca bilmeyen ve bir Fransız kolonisi olmayan ülkeler de vardır. Örgüt üyesi ülkelerin, Fransa'nın bir uydusu olması gerekmiyor. Dünyada Fransızca konuşanların sayısının 321 milyon olduğu tahmin edilmektedir. 1970 yılında kurulan Frankofon Örgütü'nün amacı tüzüğünde de belirtildiği gibi üye ülkeler arasında siyasi, eğitim, ekonomik ve kültürel alanda Fransızca dilini ve işbirliğini geliştirmektir. Örgüt Fransız dilinin, Fransız değerlerinin, demokrasi, laiklik, genel özgürlükler, insan hakları ve kadın hakları gibi Batılı fikirlerin yayılmasına odaklanmaktadır. Fransa'nın sömürgelerindeki mirasını korumak, Fransız dilini ve kültürünü yayarak sürekliliğini sağlamak için çalışmaktadır. Fransa için en önemli şey, sömürgeciliği sürdürmek, nüfuz alanını büyütmek, etki çemberini genişletmek ve Fransa'nın büyüklüğünü güvence altına almaktır. Fransa, 1960'lı yılların başında kolonilerini terk ettikten sonra İngiliz Milletler Topluluğu'na benzer bir örgüt kurmayı düşünmüştür. İngiltere, yeni sömürgeci Amerika tarafından kendisine ve Fransa'ya karşı yürütülen yeni kampanya ile mücadele etmek için resmi bağımsızlık vermek zorunda kaldığı eski sömürgelerindeki etkisini korumak amacıyla İngiliz Milletler Topluluğu'nu kurmuştu.

2- Tunus Cumhurbaşkanı Kais Said, Frankofon Zirvesi'nin Tunus'ta düzenlenmesi için gayret etti. Fransa ile olan bağını ve hedeflerini gerçekleştirdiğini kanıtlamak ve böylece kendisini desteklemeye devam etmesini sağlamak için açılış konuşmasını Fransızca yaptı. Açılış konuşmasında Said, "Frankofon alanının, yükümlülüklerimizi halklarımız, özellikle de kadınlarımız ve gençlerimiz düzeyinde dayanışma unsuruna ve somut başarılarla dönüştürebileceğine inanıyorum" diye konuştu (21.11.2022 Monte Carlo) Kais Said'in zirveye olan ilgisi, iktidarını destekleyecek bir dayanak arayışından kaynaklanmaktadır. Aradığı dayanağı Fransa'da buldu. Parlamento tarafından seçilen önceki hükümeti devirip ardından Parlamento'yu feshederek, 2014 anayasasını kaldırıp ve yeni bir anayasa üreterek yaptıklarını meşrulaştırmak istiyor. Çoğu insan, Kais Said'e karşı çıktı ve bu perspektiften bakanlar, Kais Said'in yaptıklarını yasadışı ve anti-demokratik olarak gördüler. Bu nedenle yurt içinde ve yurt dışında eleştirilere maruz kaldı ve Tunus Bağımsız Yüksek Seçim Kurulu, 25 Temmuz 2022 tarihinde yapılan anayasa referandumuna, katılım oranının yaklaşık yüzde 27,54 olarak gerçekleştiğini duyurdu. Frankofon Örgütü üyesi ülkeler ve diğerleri, Tunus'a gelerek zirveye katılmaları ve yaptıklarını protesto ederek zirveyi boykot etmemeleri ile Fransa Said'e destek vermiş olmaktadır. Zira zirvenin başka bir ülkede yapılması yönünde çağrılar olmasına rağmen Fransa, Tunus'ta yapılması konusunda ısrar etti. Aralarında 31 devlet ve hükümet başkanı ile uluslararası ve bölgesel kuruluşların 7 lideri olmak üzere zirveye yaklaşık 89 heyet katıldı. Bu, Kais Said'in yaptıklarını onaylamak, ona meşruiyet kazandırmak ve iktidarını güçlendirmek anlamına gelmektedir.

3- Fransa Cumhurbaşkanı Macron, bir kez daha Kais Said'i desteklediğini açıkladı. Yaptığı açıklamada Macron, "Tunus Cumhurbaşkanıyla ülkesiyle ilgili olarak ne yapması gerektiğini söylemek, Fransa Cumhurbaşkanına düşmez. Dostum olarak gördüğüm Kais Said'e, Fransa'nın Tunus'u destekleyeceğini dile getirdim. Tunus bir devrim yaşadı, teröre karşı zafer elde etti ve tüm dünya ülkelerinde olduğu gibi Korona salgınıyla mücadele etti... Kais Said gibi büyük bir anayasa hukukçusunun bu tür şeylerin farkında olduğunu düşünüyorum. Onunla bir süre önce yaptığım görüşmenin gündemi buydu. Bugün, Tunus siyasi sahnede bir değişim yaşıyor. Siyasi arenadaki bu değişimin meyvesini vermesini ve süreci tamamlamak amacıyla önümüzdeki milletvekili seçimlerinde Tunus'taki tüm siyasi partilerin ve güçlerinin yer almasını umuyorum." diye konuştu. Macron "Said'i, ekonomik ve siyasi düzeyde bu süreci tamamlamak amacıyla Tunus'u desteklemek için Fransa-Tunus işbirliği imkanlarını araştırmaya çağırdığını belirtti. Fransa'nın bu zirve vesilesiyle Tunus'a sağladığı 200 milyon avroluk destek, temel özgürlükler ve demokratik müktesebat açısından açık bir çek değildir." (21.11.2022 El Arabi El Cedid, TV5 Monde'den alıntı)

Bu açıklamasıyla Macron, Fransa'nın Tunus Cumhurbaşkanı Kais Said'i siyasi ve ekonomik olarak desteklediğini, onu dost olarak gördüğünü, aldığı önlemleri desteklediğini, çünkü ne yaptığını bilen ve yaptığının farkında olan bir hukuk adamı olduğunu yani yaptıklarının meşru ve kabul edilebilir olduğunu dile getirmektedir. Macron, Kais Said'e maddi destek sağlamıştır. 200 milyon avro tutarındaki tefeci kredi, açık çek değildir, aksine temel özgürlükler ve demokratik ilkeler adına Fransa'ya bağımlılığından dolayı verilmiş bir kredidir. Avrupa Birliği de, bütçesini desteklemek için Tunus'a 100 milyon avroluk tefeci kredi vereceğini açıkladı. Kais Said ilk yurt dışı ziyaretini Haziran 2020'de Fransa'ya yaptı. Ziyaret sırasında Cumhurbaşkanı Macron önünde aşâğılık ve zül bir tavır sergiledi. Kais Said'in, Tunus Parlamentosunun Fransa'nın sömürge ve sonrasında işlediği suçlar için özür dilemesi talebini ve Fransa'nın sömürgeci bir ülke olarak kabul edilmesini reddetmesi, himaye talebinden başka bir şey değildi ve 350 milyon avroluk bir tefeci kredi aldı. Dolayısıyla aradığını Fransa'da ve Fransa ile Almanya'nın başkanlık ettiği Avrupa Birliği'nde buldu.

4- Kais Said, yönetimindeki rejime karşı 25 Temmuz 2021'de darbe gerçekleştirdiğinde Fransa'nın desteğini elde etti. Said, "23 Temmuz 2021'de (yani darbeden iki gün önce) hükümetin artan Korona vakalarıyla mücadelesine yardımcı olmak için tıbbi yardım sağlamak üzere gelen bir Fransız heyetini kabul ettiğini ve bazı önlemler almak üzere olduğunu" belirtti. Ve "Bu önlemlerin bir aktörün zımnî onayıyla hayata geçirileceğine" dikkat çekti. Ardından 25 Temmuz 2021'de meclis kapatıldı, hükümet düşürüldü, anayasa askıya alındı. Birkaç gün sonra da 7 Ağustos 2021'de Macron, telefonda görüştüğü Tunuslu mevkidaşına "Fransa'nın, bu önemli anda özgürlüğü ve egemenliği için Tunus ve halkının yanında yer aldığını" duyurdu. Elysee'den yapılan açıklamada, Macron'un, Tunus'un karşılaştığı ekonomik, sosyal ve sağlık sorunlarına hızlı bir şekilde yanıt verebilmesini umduğunu ifade ettiği belirtildi." (21.11.2021 el-Cezire) Tüm bunlar, Kais Said'in Fransa ile ilişkisinin ne derecede olduğunu ortaya koyuyor. Parlamenti fesheden, hükümeti deviren, Frankofon akımı yanlısı bir kadını başbakan olarak atayan ve anayasayı iptal edip başka bir anayasa sunan Kais Said'in, iktidarını pekiştirmek için rejime karşı gerçekleştirdiği darbeye Fransa'nın desteğini aldığını gösteriyor.

5- Uluslararası Frankofon Örgütü Genel Sekreteri Ruandalı Louise Mushikiwabo, 20 Kasım 2022 Pazar günü Tunus'un Cerbe adasındaki zirvenin sonunda düzenlediği basın toplantısında, "Cerbe bizi hayal kırıklığına uğratmadı... Tunus bizi hayal kırıklığına uğratmadı... Çağdaş ve bağlantılı geleceğin Frankofon'una doğru ilerliyoruz." ifadelerini kullandı. Mushikiwabo, Afrika kıtasında Fransızca eğitime yatırım yapılması, eğitimin geliştirilmesi, Fransızcanın internette ve uluslararası kuruluşlarda varlığının güçlendirilmesi çağrısında bulundu..." (21.11.2022 Monte Carlo)

Bütün bunlardan anlaşılıyor ki, Frankofon Örgütü zirvesinin Tunus'ta düzenlenmesi, Fransa'nın düzenlemenin yeri konusundaki ısrarı, Kais Said'in zirvenin açılış konuşmasını Fransızca yapması, sonra Macron'un konuşmasında Kais Said'e övgü dizmesi ve Uluslararası Frankofon Örgütü Genel Sekreterinin konuşmaları... Bütün bunlar, Fransa'nın Tunus Cumhurbaşkanı ve Fransızca diline verdiği desteğin boyutunu göstermektedir!

6- Bu, Tunus'taki baskın nüfuzun Fransız nüfuzu olduğu, İngiliz nüfuzunun sona erdiği anlamına mı geliyor? sorusuna gelince, 1 Ağustos 2021 tarihli soru cevabımızda bunun cevabını yanıtladık. Soru cevapta konu ile ilgili geçenlerin bir kısmını aynen aktarıyorum: "... İngiltere'nin tutumu incelendiğinde, Tunus'taki olaylardan dolayı şok olduğu görülür. 27 Temmuz 2021'deki El Cezire sitesine göre, İngiliz The Guardian gazetesi, "The Guardian'ın Tunus'taki darbeye bakışı: Bahar kışa dönüşüyor" başlıklı bir makale yayımladı. Gazete, Tunus'un karşıt bir devrime tanıklık ettiğini belirtti ve "Güvenlik güçlerinin TV istasyonlarını basması, hiç iyiye alamet değil" dedi. Gazeteye göre, "Vatandaşlar ilgisiz davranıyor ve liberal olmayan kavramlara yöneliyorlar, çünkü özgürlük ve demokrasi, siyasi istikrar ve ekonomik refahı sağlayamadı. Tam tersine yolsuzluk, enflasyon ve işsizlik devam etti. Tunus'taki ailelerin üçte biri, Koronavirüs salgınının yayılmasından sonra geçen yıl gıdanın tükenmesinden korktu. Sızan belgelere göre, hükümet, 10 yıl içinde IMF'den 4 milyar kredilik dördüncü dilimi almak için müzakerelerde ekmekten sübvansiyonları kaldırmaya hazır. Hükümetin salgını ele alış biçimine yönelik kamuoyunun öfkesi, ulusal borç seviyesi nedeniyle daha da kötüleşti. Kredi ödemeleri şu an ülkenin sağlık harcamalarının altı katıdır... Bütün bunlardan, İngiltere'nin Tunus'taki etkisinin fiilen zayıfladığı açığa çıkıyor. İngiltere'nin etkisini zayıflatan koşulların devam etmesiyle birlikte, Fransa, Tunus'a güçlü bir şekilde sızmak için bir kapı araladı..." Sonra özet kısmında şöyle dedi: "Tunus'ta şiddetlenen uluslararası çatışmanın tüm göstergeleri, çatışmanın Tunus'ta eski ve büyük etki sahibi İngiltere ile yeni ve istikrarsız nüfuz sahibi Fransa arasında olduğunu gösteriyor... Tüm bu uluslararası tutumlardan, Fransa'nın Tunus'ta İngiltere ile iktidar çekişmesine tutuştuğu açığa çıkıyor. Ancak çekişme, Avrupa içindedir... Bu yüzden çatışma, uzun süreli olmayacak, ahenklilik formülü geri gelecek, İngiltere'nin etkisi büyük olasılıkla Tunus'tan ayrılmayacaktır..."

Gayet açık ki, Tunus'ta Fransız etkisi en güçlü olanıdır. Tunus Cumhurbaşkanı Kais Said şimdi Fransa etkisinin izinden gitmektedir, İngiliz etkisi zayıflayıp gerilemiştir... Ancak bu, İngiliz etkisinin sona erdiği, Tunus'tan ayrıldığı anlamına gelmez, aksine, adamlarının birçoğu hala hareket halindedir... Fransa'nın yoksun olduğu İngiliz siyasi dehasına göre hareket etmektedirler...

7- Cezayir'in Frankofon Örgütü'nün Tunus'taki zirvesine neden katılmadığına gelince, öncelikle Cezayir daimi üye değildir, gözlemcidir... İkincisi, zirve, Fransa'nın sömürge dönemi ve o dönem neden olduğu trajediler için tazminat ödemeyi, bunlarla ve 1960'lı yıllarda Cezayir çölünde gerçekleştirdiği nükleer denemelerle ilgili dosyaları açmayı reddetmesi, Arap dili ve İslam'la mücadele etmesi, Fransızca'yı dayatması nedeniyle Cezayir halkının Fransa'ya karşı öfkeli olduğu bir zamanda düzenlendi. Fransızca konuşanların sayısı, ülkenin üçte birinden daha aşağıya inmiştir, bu nedenle Cezayir, Fransızca kullanımından kurtulmaya çalışmaktadır. Cezayir Cumhurbaşkanı, Tunus'u ve Fransa ile olan ilişkisini ima ederek şunları söyledi: "Tebun, Fransa'nın Cezayir'i ciddiye aldığını söyledi. Fransa'nın Cezayir'i hala bir Fransız eyaleti olarak görüp görmediğini soran gazetecinin sözlerini "hayır hayır" diyerek düzeltti ve "Başka bir ülkeyi kastediyorsun. Fransızlar o ülkeye emir veriyor, o da susup uyguluyor." dedi. Bazıları, özellikle de Tunus Cumhurbaşkanı Kais Said'in Fransa ziyareti sırasında yaptığı "Tunus sömürgecilik altında değil, koruma altındadır" açıklamalardan sonra, Cezayir Cumhurbaşkanı'nun, sözleriyle Tunus'a işaret ettiğini söylediler..." (08.07.2021 <https://el-hosary.com>)

Bu arada Frankofon Örgütü üyesi Fas da zirveye katılmadı. Bu da İngiliz yanlısı Cezayir ve Fas rejimlerinin, Tunus'ta İngiliz yanlısı rejime karşı darbe yapan ve Fransa'ya bağlılığını gösteren Kais Said'e destek vermekten kaçındıklarını gösteriyor. Zira bu zirve, Kais Said'i desteklemek, Fransa'ya bağlı kalmak ve iki ülkenin aksine İngiltere'den uzaklaşmak için yaptıklarına meşruiyet kazandırmak olarak görülmektedir...

8- Sonuç olarak iki şeye vurgu yapmak istiyoruz:

Birincisi: Fransa ve Frankofon Örgütü'nün yanı sıra diğer Batılı ülkelerin demokrasi, özgürlükler, insan hakları, kadın hakları, azınlık hakları gibi atıp tuttukları boş laflar, ülkede söz sahibi olduklarında hiçbir anlam ifade etmezler... Söz sahibi olmadıklarında ise, o lakırdıları baskı yapmak için kullanmaktadırlar. Bu ülkeler, kolonilerini on yıllarca bazılarını yüz yıldan fazla kolonileştirdiler, ne özgürlüklere ve insan haklarına ne de hayali demokrasilerine saygı duymadılar. Büyüklük taslamak ve çıkarlarını elde etmek için bunların hepsini çiğnediler, insanları öldürdüler, insanların onurunu ve mallarını ihlal ettiler, haysiyetlerini ayaklar altına aldılar, zenginliklerini yağmaladılar. Fikirlerinde dürüst değillerdir. Diğer bir deyişle kendi ideolojilerine saygı duymuyorlar. Zenginlikleri yağmalamaya, halkların kanını emmeye, onları sefalete, yoksulluğa, hastalığa terk etmeye hevesli oldukları kadar ideolojilerini uygulamaya hevesli olmamışlardır... Fransa kolonilerini terk ettikten sonra etkisini korumak ve çıkarlarını güvence altına almak için Frankofon, yani sözde Frankofon Ülkeler Topluluğunu kurmuş ve Fransızca'yı bunun için bir araç olarak kabul etmiştir.

İkincisi: Demokrasi ve laik fikirleri benimseyen koloni ülkelerindeki politikacılar ve partiler, ıslahçı değil, bozguncu bir siyasi vizyona sahiptirler. Çünkü Batı ve fikirlerinin hayranıdır. Destek elde etmek ve iktidara ulaşmak için, ister İngiltere ve Fransa olsun isterse yeni sömürgeci Amerika olsun, Batının kölesi olmaya ram olmuşlardır.

Mesele, bunların hepsini siyasi ortamdan, iktidardan uzaklaştırmak, siyasi olaylara İslami perspektiften bakan, herhangi bir sömürgeci ülkeye siyasi, fikri, kültürel, ekonomik ve askeri bağımlılığı reddeden, Kitap ve Sünnete dayalı İslami çözümleri benimseyen, Nübüvvet metodu üzere Raşidi Hilafeti kurmak ve İslam'ın hükümlerini uygulamak için hikmetle ve sıkı bir şekilde çalışan samimi ve uyanık siyasetçilere halkı ikna etmeye çalışmaktır... İşte bu, hakka davettir, onlar da bu davetin insanlarıdır.

“Allah'a çağırın, Salih amel işleyen ve “Kuşkusuz ben Müslümanlardanım” diyenden daha güzel sözlü kimdir?” [Fussilet 33]

H.04 Cumade'1 Ülâ 1444
M.28 Kasım 2022